

RAKENTAMISEN SEKÄ KULJETUKSEN JA
VARASTOINNIN NÄKYMÄT 2023–2024

Rakennus- alalla edessä synkät ajat

RAKENTAMINEN (TOL F)

Rakentaminen supistui merkittävästi 1990-luvun laman aikana. Toipuminen kesti useita vuosia eikä arvonlisäyksen osalta olla vielä kukaan palautettu ennen 1990-luvun lamakautta vallinneelle tasolle. Finanssikriisin jälkeen rakentaminen supistui, mutta ei yhtä voimakkaasti kuin 1990-luvulla. Matalasuhdanne jatkui vuosia ja vasta vuoden 2015 jälkeen rakentaminen alkoi selvästi elpyä. Ennen koronavuotia vuosina 2016–2019 rakentamisen tuotos kasvoi keskimäärin 4,1 prosenttia ja tuotos myös ylitti finanssikriisiä edeltävän tason. Samaan aikaan arvonlisäys kasvoi keskimäärin 1,3 prosenttia vuodessa. Rakentamisen rooli arvonlisäyksen osuudella mitattuna on vähentynyt 1990-luvun jälkeen, ja 1990-luvun puolivälistä eteenpäin alan osuus arvonlisäyksestä asettui noin 6 prosenttiin.

Rakennusala selvisi kohtalaisen vähällä pandemian aikana. Pahimpina pandemiavuotina 2020 ja 2021 rakentamisen tuotoksen volyyymi pysyi ensin ennallaan ja sitten supistui 1,5 prosenttia, kun taas arvonlisäys supistui alle yhden prosentin vuosittain. Kuitenkin tehdyt työtunnit ja työllisten määrä vähenivät selvemmin. Pandemian aikana julkinen sektori lisäsi merkittävästi rakennusinvestointejaan, mikä auttoi elvyttämään rakentamista. Vuonna 2022 alan tuotos ja arvonlisä kasvoivat kohtalaisesti ja Venäjän hyökkäyssodan suorat vaikutukset rakennusalaan jäivät rajoittuneiksi. Joihinkin alan yrityksiin vaikutti kaupan alarajo Venäjän kanssa ja materiaalien saannin hankaloituminen, mutta yleisesti vuosi 2022 oli alalla hyvä.

Rakentamisen (toimiala F) osalta ennustemallin tarkkuus on kohtuullisen hyvä. Mallin keskimääräinen virhe ennusteessa on 2,1 prosenttiyksikköä. Lisäksi malli ennustaa hyvin, tuleeko tuotos kasvamaan vai supistumaan.

Kuva: Maaark, Pixabay.

Vuosien 2023 ja 2024 osalta malliennustetta on kuitenkin korjattu alaspäin niin tuotoksen kuin työtuntienkin osalta. Korjatun ennusteen mukaan (ks. kuvio 2 ja taulukko 2) toimialan tuotoksen volyyymi supistuu 3,0 prosenttia vuonna 2023 ja 0,5 prosenttia vuonna 2024. Arvonlisän kohdalla vastaavat luvut ovat -1,7 prosenttia ja 0,0 prosenttia.

Malliennustetta on korjattu, sillä erityisesti asuinrakentamisen näkymät vuodelle 2023 ovat kehnot. Rakennusala reagoi vahvasti yleiseen suhdannetilanteeseen ja kasvunäkymät ennustevuosille ovat vaisut. Korkotason nopea nousu on vähentänyt velanottohalukkuutta sekä uusien asuntojen kysyntää. Toisaalta esimerkiksi korjausrakentamisen ja toimitilarakentamisen tilanne on valoisampi kuin asuinrakentamisen. Kautta linjan myönnettyt rakennusluvut ovat supistuneet voimakkaasti ja samanaikaisesti rakennuskustannukset ovat jatkaneet kasvamistaan. Rahoitusolojen ja inflaation tasoittuessa ja yleisen suhdannetilanteen toipuessa rakennusalan ahdinko helpottaa vähitellen.

KULJETUS JA VARASTOINTI (TOL H)

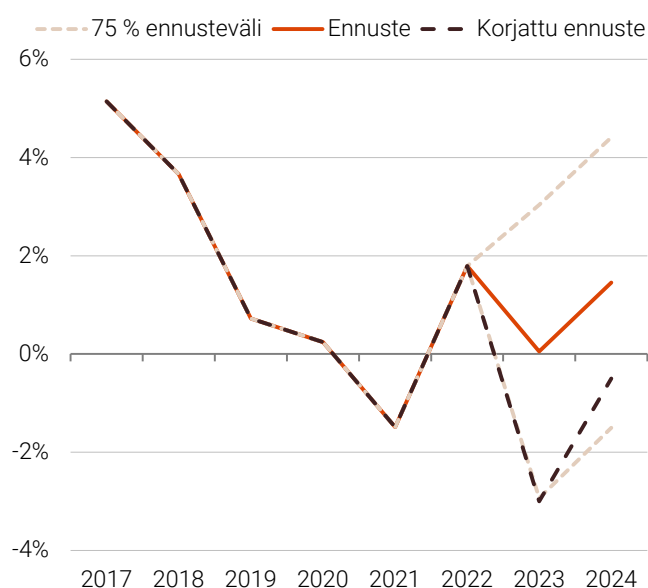
Kuljetus ja varastointialan kasvu oli voimakasta ennen finanssikriisiä. Tämän jälkeen alan tuotanto alkoi vä-

hitellen supistua, kunnes kääntyi vuonna 2016 uudelleen kasvuun. Ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 kuljetus ja varastointi -toimialan tuotoksen volyyymi kasvoi keskimäärin 2,5 prosenttia vuodessa ja arvonlisäys keskimäärin 1,4 prosenttia vuodessa. Vaikka alan tuotos ylitti vuonna 2017 finanssikriisiä edeltävän tason, arvonlisäys ei ole vielä saavuttanut tätä tasoa. Työtuntien määrä alalla oli kasvanut hieman ennen koronakriisiä. Vuonna 2019 alan osuus oli noin 5,8 prosenttia koko talouden tuotoksesta ja 4,7 prosenttia arvonlisäyksestä.

Vuonna 2020 koronapandemian vaikutuksesta alan tuotoksen määrä väheni merkittävästi, noin -17 prosenttia, ja myös tehdyt työtunnit supistuivat huomattavasti. Lentoliikenne kärsi eniten, ja se oli pandemian aikana käytännössä pysähdyksissä. Myös vesiliikenne, maa- ja rautatieliikenne sekä varastointi, kuten myös liikennettä palveleva toiminta supistuivat, joskin vähemmän kuin lentoliikenne. Henkilöliikenne väheni eniten, koska liikkumista rajoitettiin ja etätyöskentely yleistyi. Rahtiliikenne ei supistunut yhtä paljon. Liikkumisen vapauduttua alan tuotos elpyi nopeasti, jo vuonna 2021 tuotos kasvoi 2,7 prosenttia ja vuonna 2022 5 prosenttia.

Ennustemallin osuvuus on kuljetus ja varastointi -toimialan H osalta hyvä. Malliennusteen keskimääräinen virhe on 1,5 prosenttiyksikköä. Tämän lisäksi malli ennustaa hyvin sitä, kasvaako vai supistuuko tuotos. Malliennusteen mukaan (ks. kuvio 3 ja taulukko 2) alan tuotos ja arvonlisä supistuvat 1,3 prosenttia vuonna 2023 ja kasvavat 0,2 prosenttia vuonna 2024. Pandemian jälkeisen matkailun toipumisen aika on tilastojen mukaan ohi ja ostovoiman heikkeneminen heikentää

KUVIO 2. RAKENTAMINEN (TOL F), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

matkustusintoa. Venäjän yli lentämisen lopettaminen vaikuttaa Suomen kautta kulkevaan lentoliikenteeseen kielteisesti. Myös Venäjän kanssa käydyn puukaupan loppuminen vähentää kysyntää tietyille kuljetuspalveluille. Henkilöliikenne ei todennäköisesti palaa yhtä vilkkaaksi kuin ennen pandemiaa, koska etätyökäytännöt ja etäpalaverit jäävät aiempaa yleisemmiksi. Myös vuonna 2023 toteutuneet ahtaajien, veturinkuljettajien ja linja-autonkuljettajien lakot vaikuttavat alan tuotoslukuihin.

TAULUKKO 2. RAKENTAMINEN SEKÄ KULJETUS JA VARASTOINTI (TOL F, H)

	Malliennuste (%)			Korjattu ennuste (%)		Malliennusteen tarkkuus	
	2022	2023	2024	2023	2024	Keskivirhe (%-yks.)	Oikeasuuntaisuus (%)
Rakentaminen (TOL F)							
Tuotos	1,8	0,1	1,5	-3,0	-0,5	2,1	87
Tunnit	-0,6	-0,4	0,8	-3,1	-0,8	1,7	93
Kuljetus ja varastointi (TOL H)							
Tuotos	5,0	-1,3	0,2	-	-	1,5	87
Tunnit	3,8	-1,4	-0,5	-	-	1,5	67
Maa- ja rautatieliikenne (TOL 49)							
Tuotos	-0,6	-0,2	0,7	-	-	1,6	87
Tunnit	2,4	-1,1	-0,2	-	-	1,0	96

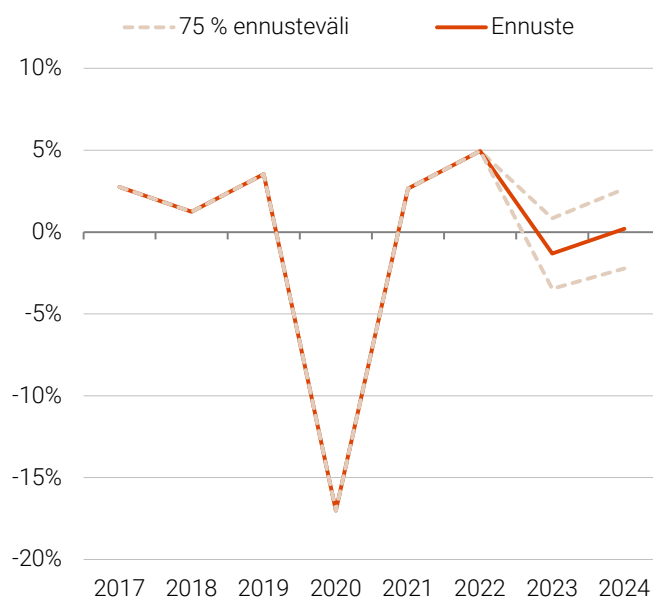
MAA- JA RAUTATIELIIKENNE (TOL 49)

Maa- ja rautatieliikenne koki voimakkaan kasvun ennen finanssikriisiä. Sen jälkeen tuotanto alkoi vähitellen supistua, kunnes vuonna 2014 kääntyi jälleen kasvuun. Vuonna 2018 maa- ja rautatieliikenteen tuotos ylitti finanssikriisiä edeltävän tason, mutta arvonlisäys ei ole vielä saavuttanut finanssikriisiä edeltävää tasoa. Alan tuotoksen volyyymi kasvoi ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 keskimäärin 2,3 prosenttia vuodessa ja arvonlisäys keskimäärin 1,3 prosenttia vuodessa. Työtuntien määrä alalla on kasvanut viime vuosina hieman. Vuonna 2019 maa- ja rautatieliikenteen osuus oli noin 42 prosenttia kuljetus ja varastointi -toimialan tuotoksesta ja 51 prosenttia arvonlisäyksestä. Lisäksi se käsitti noin 63 prosenttia alan työtunneista.

Vuonna 2020 koronapandemian vaikutuksesta alan tuotanto supistui merkittävästi, noin 7 prosenttia, ja myös tehdyt työtunnit vähenivät huomattavasti. Henkilöiden kuljetukseen liittyvä työ supistui eniten, kun liikkumista rajoitettiin ja etätyöskentely yleisty. Myös muu kuljetustoiminta supistui, sillä ala palvelee laajasti talouden eri toimialoja, joista monet supistuivat. Lisääntynyt verkkokauppa todennäköisesti hillitsi supistumista jossain määrin. Vuonna 2021 ala toipui ja tuotos kasvoi 1,2 prosenttia. Vuonna 2022 Suomen ja Venäjän välisen rautatieliikenteen keskeytyminen näkyi erityisesti tavarakuljetuksissa ja kaupan romahtaminen Venäjän kanssa heijastui myös maaliikenteen suoritteisiin. Maa- ja rautatieliikenteen tuotos supistui vuonna 2022 0,6 prosenttia.

Toimialan ennusteet on esitetty taulukossa 2. Malliennusteen mukaan alan tuotos supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2023 ja kasvaa 0,7 prosenttia vuonna 2024.

KUVIO 3. KULJETUS JA VARASTOINTI (TOL H), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Arvonlisän kohdalla vastaavat luvut ovat -1,1 prosenttia ja -0,3 prosenttia. Vaisu suhdannetilanne ja kuluttajien ostovoiman heikkeneminen heijastuvat moniin toimialoihin, joita maa- ja rautatieliikenne palvelee. Erityisesti metsäteollisuuden vaimeat näkymät heikentävät rautatiekuljetusten kysynnän näkymiä. Vuonna 2023 toteutuneet veturinkuljettajien ja linja-autonkuljettajien lakot vaikuttavat alan tuotoslukuihin. ■

LISÄTIETOJA

VEERA NIPPALA
tutkija

050 407 6258
veera.nippala@labore.fi

www.labore.fi

